

Les pensions i la República Catalana

written by Joan Fonollosa | 5 d'octubre de 2016

Podré continuar cobrant la meva pensió si Catalunya esdevé independent? Els anys que porto cotitzats a Espanya, em serviran per cobrar la pensió de la República? Catalunya podrà garantir la meva pensió futura amb la mateixa seguretat que ho fa Espanya?

Són només tres de les moltes preguntes que els membres de Constituïm hem hagut de respondre en les trobades que fem arreu del territori per presentar el nostre projecte de Constitució. I és natural que sigui així: les pensions són un dels territoris més delicats que es pot presentar en l'escenari d'una independència de Catalunya i per tant, també en aquest terreny, els contraris a la independència fan joc brut divulgant falsedats per fer por.

Començo per tant, donant resposta a les tres preguntes de la manera més clara possible: els drets personals, com ara el de cobrar les pensions, són inalienables. I les pensions, actuals i futures, estan molt més ben garantides en una Catalunya independent que continuant dins d'Espanya.

Comencem per desmuntar una mentida que es fa córrer: Les cotitzacions pagades durant els anys treballats no s'han acumulat per crear un fons per pagar la meva pensió. Aquests diners han servit per pagar les pensions dels jubilats d'aleshores, i els jubilats actuals cobren les seves dels treballadors en actiu. La sostenibilitat del sistema de pensions, doncs, depèn del nombre de treballadors en actiu per cada jubilat; doncs bé, l'any 2015 hi havia a Espanya 2,26 persones actives per cada major de 65 anys, mentre que a Catalunya aquesta ràtio era de 2,84, un vint-i-cinc per cent més. Això és degut, entre altres coses, a una menor taxa

d'atur, taxa que tot indica que amb la independència disminuirà molt més encara. A més, el nivell de preus a Catalunya és més alt que a la mitjana de l'estat, i per tant els sous són més alts i les cotitzacions també: el resultat és que les cotitzacions dels treballadors catalans estan en consonància amb els sous i preus de Catalunya, però les pensions dels jubilats estan d'acord amb el nivell mitjà de l'estat. Ras i curt: els jubilats catalans tenen una capacitat adquisitiva menor que els seus equivalents de la resta de l'estat. De fet, hi ha estudis que indiquen que les pensions catalanes podrien pujar en pocs mesos i com qui diu sense fer res més, fins a un 10%.

D'altra banda, el dret a cobrar les pensions és personal: si Espanya es nega a reconèixer la independència de Catalunya, no pot negar que els catalans continuariem essent espanyols i per tant el dret a cobrar la pensió de l'estat espanyol es manté intacte; en realitat la impossibilitat d'Espanya de fer front a les obligacions derivades d'aquest fet en la hipòtesi d'una Catalunya independent (i per tant sense rebre les cotitzacions dels treballadors catalans) seria una de les raons que obligarien Espanya a reconèixer la independència de Catalunya, els agradi o no. I, en qualsevol cas, una Catalunya independent seria l'estat successor de l'Estat espanyol i com a tal hereta totes les seves obligacions, en particular la de pagar les pensions als seus nacionals ex (o encara) espanyols.

Durant els anys anteriors a la crisi, les cotitzacions dels treballadors superaven les pensions a pagar i per això es va crear una "guardiola" on conservar aquests excedents per quan arribés el dia que la situació fos a la inversa. Doncs bé, aquest dia ha arribat ja i el fons està disminuint ràpidament; però resulta que... la majoria dels diners del fons estan invertits en deute del mateix estat espanyol! D'això se'n diu fer trampes al solitari i si estiguéssim parlant d'un fons privat, els seus responsables estarien a hores d'ara davant del jutge per, com a mínim, administració deslleial.

Un parell d'apunts més per acabar. La ràtio que hem parlat abans de poc més de dos treballadors en actiu per cada pensionista és bastant baixa per mantenir el sistema actual a llarg termini; això passa arreu del món i el que és pitjor: la tendència és a reduir-se cada dia més. Les causes són diverses, però fonamentalment dues: d'una banda l'envelliment de la població (cada dia vivim més anys) i de l'altra la reducció de les necessitats de mà d'obra de la indústria tradicional deguda a l'automatització. Per això a la proposta de Constitució que hem elaborat a Constituïm hem previst diversos mecanismes per garantir la sostenibilitat de les pensions: l'article 40.1 garanteix "la suficiència econòmica de les persones grans a través de pensions adequades, equitatives i actualitzades periòdicament", la qual cosa vol dir que si no s'hi arriba amb les cotitzacions dels treballadors en actiu (que en tot cas "es destinen únicament a aquesta finalitat", art. 39.2) s'han de complementar via impostos. A més, "les prestacions socials de tipus econòmic i de caràcter assistencial de la República no estan subjectes a tributació (art. 39.4)"

En resum: la República catalana no només pot garantir molt millor les pensions que l'Estat espanyol, tant en seguretat com en l'import, sinó que la Constitució elaborada per Constituïm ja preveu mecanismes per fer efectiva de manera molt més segura encara aquesta obligació.